

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 11

NOVEMBER 2015

NEEM KENNIS: Hierdie eksamen vraestel moet die skole **bereik twee weke voor die einde van KWARTAAL 3.**

ONTWERP V2 (PRAKTIES)

PUNTE: 100

TEMA 1: WERKBOEK/BRONBOEK – Laaste twee weke van KWARTAAL 3 en 'n gedeelte van KWARTAAL 4.

TYD:

TEMA 2: FINALE PRODUK – Voorgestelde tyd is 12–24 ure onder toesig gedurende KWARTAAL 4.

Hierdie vraestel bestaan uit 16 bladsye.
Hierdie vraestel moet in volkleur gedruk word.

INSTRUKSIES AAN DIE OPVOEDER

1. Hierdie praktiese vraestel moet ten minste **2 WEKE voor die einde van KWARTAAL 3** aan die leerders gegee word sodat hulle leiding rakende hul tema kan ontvang.

2. **TOEGEKENDE TYD:**

ONDERWERP 1: ONTWERPSPROSES/WERKSBOEK

Praktiese proses/voorbereidings werk moet twee weke voor die einde van **KWARTAAL 3** en gedurende **KWARTAAL 4** gedoen word.

ONDERWERP 2: FINALE PRODUK

Die Praktiese produk moet slegs **gedurende** skooltyd in **KWARTAAL 4**, onder die onderwyser se toesig gedoen word (minstens 12 ure en nie langer as 24 uur) en slegs nadat Onderwerp 1 voltooi is.

3. **Die voorleggingsdatum vir moderering en assessering van PAT'e 1, 3 en 5, die ontwerp in Besigheidskonteksnavorsingsmodules sowel as die praktiese eksamen is 12:00, op die dag voor die finale geskrewe eksamen.**
4. Die praktiese eksamen bestaan uit **TWEE OPSIONELE TEMAS:**
Leerders moet **EEN** van die temas kies.

Hierdie vraestel bestaan uit TWEE dele:

- Die eksamen werkboek/bronboek (ONDERWERP 1) (50 punte)
- Die finale produk (ONDERWERP 2) (50 punte)

TOTAAL: 100 PUNTE

ALGEMENE INLIGTING: NOVEMBER FINALE PRAKTIESE EKSAMEN

1. PAT'e 1, 3 en 5 moet uitgestal word om gemerk te word. Die 3 besigheidsnavorsingsmodules moet ook ingehandig word vir moderering. Hierdie uitstalling van die drie PAT'e tel 70 punte en die besigheidsnavorsingstaak tel 30 punte.
2. Die praktiese jaar produkte (PAT'e 1, 3 en 5) en die besigheidsnavorsingstaak 1, 2 en 3 is VERPLIGTEND. Slegs kandidate wat voldoen aan die vereistes mag hul bronboek en finale produk vir moderering uitstal.
3. Die finale praktiese eksamen, asook die bygaande proseswerk, tel 100 punte.
4. PAT: 1, 3 en 5 en die finale eksamenprakties moet professioneel aangebied word as 'n uitstalling om gemerk te word. Dit moet in kronologiese volgorde wees met die onderskeie assesseringstake langs elke PAT. Die kandidaat se naam moet op elke praktiese werk verskyn, asook op die finale praktiese produk (voor, regs en onder).
5. Die proseswerk en finale eksamenproduk vir PAT'e 1, 3 en 5 moet in 'n werkboek/bronboek formaat aangebied word. Los bladsye wat slordig aangebied is, sal NIE geassesseer word NIE. Besonderhede van hoe die werkboek/bronboek benader moet word, kan in die KABV-dokument gekry word.

Mandela Dag

“Wanneer ’n beeld moet spreek vir die stom stem” – Nelson Mandela

Artistiese afbeeldings van Mandela wys dat daar krag lê in kuns en dat verskillende kunswerke die wêreld kan verander.

Nelson Mandela is op 18 Julie 1918 in Mveso, Transkei, Suid-Afrika gebore. Hy was sedert sy 20's aktief betrokke as anti-apartheidsaktivis, en het aangesluit as lid van die ANC (*African National Congress*) in 1942. Vir omtrent 20 jaar het hy ’n veldtog van vreedsame verset teen die Suid-Afrikaanse regering met sy rassistiese beleide. In 1993 het Mandela en die Suid-Afrikaanse president, F.W. de Klerk gesamentlik die Nobelprys vir vrede vir hul rol om die land se apartheidsstelsel te ontbind, ontvang. In 1994 is Mandela ingesweer as Suid-Afrika se eerste swart president.

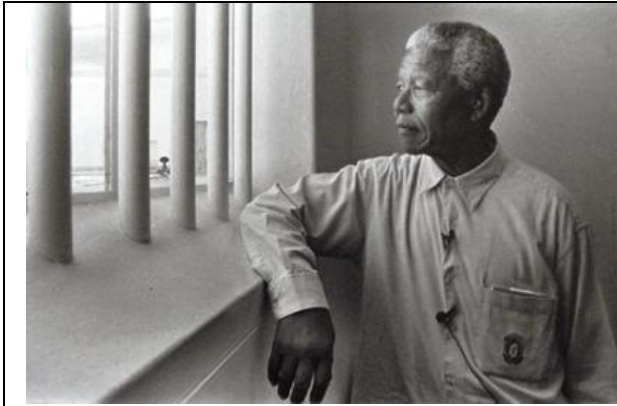
In 2009 is Mandela se verjaarsdag (18 Julie) verklaar as “**Mandela Dag**”, ’n nasionale dag, wat wêreldwye vrede bevorder en die SA-leier se nalatenskap vier. Die jaarlikse gebeurtenis dien as aanmoediging vir burgers wêreldwyd om terug te gee aan die mense soos Mandela deur die loop van sy lewe gedoen het.

Mandela is op 5 Desember 2013 op 95 jarige ouderdom, by sy huis in Johannesburg, oorlede.

Skep ’n ontwerp om mense bewus te maak van Nelson Mandela Dag of enige ander saak wat mense daarmee assosieer.

Vervaardig ’n ontwerp volgens die volgende ontwerpkategorieë:

- Kommunikasie/Inligtingsontwerp
- Twee-dimensionele Kunsvlytontwerp
- Drie-dimensionele Kunsvlytontwerp
- Omgewingsontwerp en Digitale ontwerp

Nelson Mandela herbesoek sy Robbeneiland tronksel in 1994, **Jurgen Schadeberg**.

Mandela stem in SA se eerste demokratiese verkiesing, 1994.

Uitsig van Robbeneiland met Tafelberg in die agtergrond, waar Mandela in gevangenskap vir 27 jaar was.

Omgewingsontwerp en Digitale ontwerp: Vakmanskap/Ontwerp (drie-dimensionele ontwerp)

By Kirstenbosch se Botaniese Tuine is 'n opvallende Mosaïekportret van Nelson Mandela geskep met droë proteablomme.

'n Beeldhou Monument "Capture" geskep deur **Marco Cianfanelli**.

Die 5,2 m "Shadow boxer" Die beeldhouwerk gemaak van lae staal, en opgerig aan die voorkant van die Johannesburgse landdroshof is gebaseer op 'n foto deur **Bob Gosani** geneem. Nelson Mandela in 'n bokshouding. **Marca Cianfanelli**.

Herdenkingsplakkaat van Nelson Rolihlahla Mandela 95. *infinity print*. **Sindiso Nyoni**.

"Umntu Ngumuntu Ngabantu"-plakkaat geïllustreer deur **Sindiso Nyoni**.

"Creative Agency" het die "**I Am Collective**"-animasie produseer vir die Suid-Afrikaanse Reserwebank-advertensie, gebaseer op die oorspronklike Mandela-banknote.

Kommunikasie/Inligtingontwerp

“Time”-tydskrifomslag, 2013.

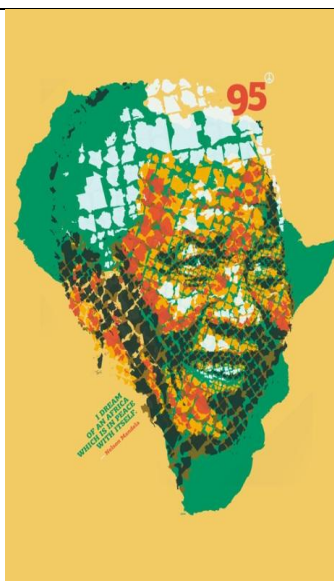
Tipografiese Plakaat met motiverende teks.

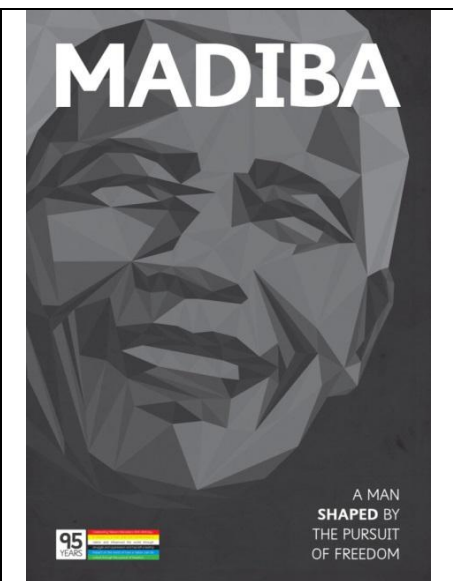
Mandela se boek “Long Walk to Freedom”. Die flielk se plakkaat.

Nelson Mandela: 46664 DVD-omslag

Ek droom van ’n nuwe Afrika. Plakkaat geskep deur Charis Tsevis, Griekeland.

“n Man gevorm deur sy soeke na vryheid”. Plakkaat ontwerp deur Marco Cannata, Suid-Afrika.

Produkontwerp/Kunsvlytontwerp (twee-dimensionele ontwerp).

ONDERWERP 2: “BLING”

Definisie: simboliseer duur, flambojante klere of juweliersware. Die styl of materialistiese houdings wat daarmee geassosieer word gesien in duur klere, “bling” juwele/klere/karre en ander bykomstighede.

Ontwerp 'n ontwerp/produk:

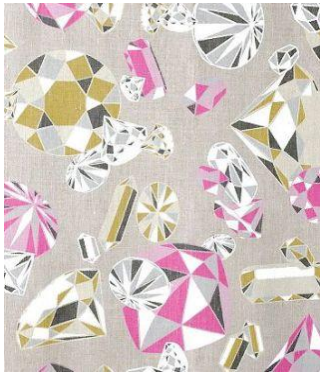
1. Wat die “bling” leefstyl weergee.
2. Wat fokus op die (positiewe en/of negatiewe en (aspekte/oorsprong) van materiële welvaart.

<p>By die opening van die Verenigde Koninkryk dra Koningin Elizabeth II die kroonjuwele.</p>	<p>Miley Cyrus dra 'n “geld” rok gedurende 'n opvoering in Amsterdam, 2014.</p>	<p>Some popular cuts don't make the most of a diamond's brilliance. Handy, so some make it no reason to talk you out of them.</p> <p>greenwich vail beaver creek palm beach betteridge.com BETTERIDGE</p> <p> Serious jewelers since 1897.</p> <p> Serious Jewelers bekend vanaf 1897 in Betteridge, 'n advertensie-veldtog.</p>

Oorsprong en Productie

Kommunikasie/Inligtingontwerp en Kunsvlyt/Ontwerp (twee-dimensionele ontwerp)

’n **Tekstielontwerp** geïnspireer deur die gereflekteerde lig van opgesnyde edelstene.

“Virgin Money”
Die Virgin Bling Kredietkaart-afdeling in Suid-Afrika, het in 2006 met ’n reeks **advertensies** te vore gekom, wat digitaal gedruk is.

‘The Bling Ring’
Fimlplakkaat, ’n film gemaak deur Sofia Coppola, 2013.

Kunsvlyt/Onwerp (Drie-dimensionele ontwerp)

Diamond Lacquered **houtvertoonkas** deur Boca do Lobo, 2013.

Bertoia Diamond Wire **stoel** deur Harry Bertoia, 1952.

Glaswerk gesny in die vorm van ’n **diamant** met ’n **metaalraam**.

‘Political Persuasion’ (VIVA) **“knuckleduster” ringe** ontwerp deur Brett Murray, 2013.

Swarovski’s Lente, Somer **Advertensieveldtog**, 2013.

Hangende ligte geïnspireer deur diamant ontwerp deur Sylvie Meuffels.

Verpakking:

Konflik Diamante/"Blood Diamonds"

Twee-derdes van die wêreld se diamante kom uit Afrika. Afrika se diamantreserwes word nie gebruik om sy mense se welvaart te bevorder nie, maar om oorloë te befonds. Die lande wat die meeste hierdeur geaffekteer word is Sierra Leone, die Demokratiese Republieke van die Kongo en Liberië.

In Sierra Leone en Angola het rebelligroepe soos die Revolusionêre Verenigde Front, die diamantvelde oorgeneem. Ongeslypte diamante word onwettig verkoop om rebelle te befonds om wapens te koop, wat hulle weer teen die land se regering gebruik. Rebelle groepe dwing jong seuns met geweld om by die weermag aan te sluit, en om in die diamantvelde te werk, Die wat weier word doodgemaak.

RIGLYNE VIR DRIE-DIMENSIONELE MAQUETTE/PROTOTIPES VAN MODELLE VIR ONDERWERP 1:

- 'n Tekening van 'n DRIE-dimensionele ontwerp met ortografiese diagramme (vooraansig, bo-aansig, syaansig) mag die finale ontwerp vergesel om die DRIE-dimensionele aard van die produk duidelik te maak. Dit kan ook verduidelik hoe die produk sal funksioneer.
- Leerders moet hul keuse van konstruksiemateriaal verduidelik bv. hout, metaal, plastiek, 'ilala-palm', draad of papier vir hul produk. Die eienskappe van die materiaal wat gekies is (sterkte, hardheid, buigsaamheid, weerstand, waterdigting, ens.) moet verduidelik word en hoe dit die funksie van die produk kan ondersteun.
- Illustrasies moet die tasbare tekstuur van die materiaal wat gebruik word vir die finale produk weerspieël. Frottage, as 'n tekentegniek, kan gebruik word in hierdie verband.

RIGLYNE (INSTRUKSIES AAN LEERDER EN OPVOEDER)

Vereistes:

Alle voorbereidende werk, wat die proses van konseptualisasie tot realisering behels, moet gedokumenteer word. Stelselmatige ondersoek van probleme wat deur die opdrag/onderwerp opgelewer, moet getoon word.

Die ontwerpsproses moet in 'n A3 werkboek/bronboekformaat (± 30 cm x 40 cm) gedoen word.

- Die werkboek/bronboek moet in albumformaat aangebied word (dit is in boekvorm).
- Dit moet maklik oopmaak en die bladsye moet maklik kan omblaai.
- Die werkboek/bronboek moet van ligte karton of papier gemaak wees.
- Geen venstermontering, plastiekoortreksels of asetaat mag gebruik word nie.
- Alle werk wat kleiner/groter as die grootste van die werkboek/bronboek is, moet op die A3 grootte bladsye van die werkboek/bronboek vasgegom word.
- Maak seker dat die werkboek professioneel aangebied word.

Kriteria:

Jou werk sal volgens die volgende kriteria gemerk word:

- Bewys van navorsing en eksperimentering.
- Bewys van vrugbare idees (byvoorbeeld duimnaelsketse/pensketse) en van ontwikkelingskonsepte.
- Sensitiewe gebruik van die elemente en beginsels van ontwerp.
- 'n Finale ontwerp, prototipe of maquette.
- 'n Rasionaal (geskrewe of in breinkaartformaat) en selfevaluering van die proses.

LET WEL:

- Omdat ONDERWERP 1 (proseswerk) dieselfde gewigstoekenning as ONDERWERP 2 (finale produk) het, moet tyd daarvoor gegee word sodat die belangrikheid erken kan word.
- Die opvoeder kan by die voorafgaande voorbereidingsessie betrokke wees.
- Die leerder mag tuis werk.
- Vir verdere instruksies verwys na die KABV-DOKUMENT.

[50]

ONDERWERP 2: FINALE PRODUK

Jou funksionele ontwerp moet jou eie keuse wees. Jy gekies uit EEN van die kategorieë in die KABV-DOKUMENT.

Benodighede:

Twee-dimensionele ontwerp moet verkieslik A3 grootte wees, maar NIE groter as A2 nie.

Die grootte van die drie-dimensionele ontwerpe sal afhang van die funksie van die voorwerp. Hou in gedagte dat die finale produk moontlik na n sentrale merksentrum vervoer moet word. Voorwerpe moet professioneel aangebied word.

Kriteria:

Jou werk sal volgens die volgende kriteria evalueer word:

- Sensitiewe gebruik van elemente en beginsels van ontwerp
- Kreatiwiteit en oorspronklikheid
- Tegniek en vakmanskap
- Bewys van ontwerpsbetrokkenheid, insluitende bewys van ten minste 18 uur se werk
- Professionele aanbieding

LET WEL:

- Die opvoeder mag glad NIE die kandidaat op ENIGE wyse tydens die finale produksie van die ontwerp help NIE.
- Alle werk moet onder toesig van die onderwyser plaasvind.
- Enige vorm van direkte kopiëring/plagiaat sal streng gepepenseer word.
- Eksamenopsies: Werk moet in die vierde kwartaal gedoen word tydens klastyd.

[50]

TOTAAL: 100

ASSESSERINGSKRITERIA VIR DIE PRAKTIESE WERK

Uitstekend	90–100	Uitsonderlike vermoë, rykheid, insig en hoë vaardigheid: waarneming en kennis kragtig uitgedruk: ondersteun deur 'n hoogs oorspronklike of ongewone keuse van relevante visuele verwysings: <u>Uitstekende en oorspronklike aanbieding.</u>
Uitstekend	80–89	Treffende impak: Die meeste van bogenoemde: Gedetailleerde goed georganiseerde en samehangend gepoleerde vaardigheid: duidelik vaardigheid en word ondersteun deur 'n oorspronklike/ongewone/relevante visuele verwysings. Aanbieding oorspronklike gekonsidereer. <u>Paar klein foute sigbaar.</u>
Baie Goed	70–79	Goed georganiseerd, soos hierbo, maar sonder die 'gloei en sprankel'. Goeie vlak van bevoegdheid en keuse van inhoud: ondersteun deur 'n goeie keuse van relevante visuele verwysings. Duidelike sorg en moeite gedoen met oorspronklike aanbieding: <u>Sommige duidelike ongelykhede/foute</u> sigbaar.
Goed	60–69	Interessante visuele aanbieding: duidelike bedoeling, oortuigend, eenvoudige direkte gebruik van medium: toon begrip maar neig na die gewone en stereotipiese oplossings by tye: genoegsame keuse van relevante visuele verwysings: redelike moeite gedoen met aanbieding: <u>Steurende/duidelike ongelykhede.</u>
Gemiddeld	50–59	Voldoende. veel meganies: afgeleide of kopieer: min insig: verbeeldingloos: sommige visuele verwysings nie altyd duidelik geïdentifiseer: 'n billike aanbieding: <u>Baie steurende ongelykhede.</u>
Onder Gemiddeld	40–49	Genoeg materiaal/werke om te slaag. nie logies nie saamgestel: sommige flitse van insig: beperkte keuse van inligting: onkreatief: beperkte/swak tegniese vaardighede gebruik: min gebruik van visuele inligting: lomp of nalatige aanbieding: <u>Behoeftte aan ondersteuning/motivering om te slaag.</u>
Swak	30–39	Visueel oninteressant: nie kreatief: swak/beperkte tegniese vaardighede mag 'n bydraende faktor wees. min poging om inligting aan te bied in 'n aanvaarbare wyse: min of geen visuele inligting/verwysing: algemene gebrek aan toewyding: <u>Behoeftte aan ondersteuning/motivering om te slaag.</u>
Baie swak: Druip	20–29	Baie min inligting: deurmekaar: <u>Min of irrelevante werk/visuele inligting.</u> Geen poging is aangewend om die werksproses professioneel aan te bied in 'n aanvaarbare wyse. Algemene gebrek aan betrokkenheid/samewerking.
Onaanvaarbaar: Druip	00–19	Onsamehangend: <u>Irrelevant, baie min of geen werk:</u> gebrek aan selfs beperkte vaardighede toegepas. Geen verbintenis/samewerking.